

Jaarverslag ringonderzoek 2023
De Voorboezem, Gemaal Leemans en
Medemblik

Bert Winters

Inhoud

Voorblad met foto Grauwe gors	P. 1
Inhoud	p. 2
Inleiding	p. 3
Jaarverslag ringonderzoek 2023	p. 4 – 14
CES project 2023	p. 15 – 18
Nestkastverslag 2023	p. 19 – 21
Asielvogels uit De Bonte Piet 2023	p. 22 – 24
Bijzonderheden en trends	p. 25
Overzicht geringde vogels 1998 t/m 2023	p. 26 – 28
Onze ringen elders terug gemeld <i>en</i> Terugvangsten, elders geringd	p. 29 – 30
Dankwoord	p. 31

Foto's

P. 10	Mathijs Winters
P. 17	Henk Schobben
P. 23	Raymond de Ruijter (De Bonte Piet)
P. 24	Andra Minnema (De Bonte Piet)
P. 18, 28, 31	Wim Kuitems
Overige foto's	Bert Winters

Inleiding

Het 26ste jaar van ons ringonderzoek kenmerkte zich door extreme weersomstandigheden. Wereldwijd was dit het warmste jaar sinds de metingen begonnen. In Nederland betekende dit de warmste juni ooit, maar als in december de gemiddelde temperatuur over een etmaal rond de 10 °C ligt, kom je ook bij de warmste decembermaanden ooit uit. Daarnaast is er vooral in het najaar extreem veel regen gevallen. Sommige plaatsen in ons land haalden een jaartotaal van 1200 mm waar 850 mm gemiddeld wordt gemeten. Het zou mij niet verbazen als we over een aantal jaren terug kijken, dat we dan moeten constateren, dat 2023 het moment van onomkeerbare klimaatverandering zal blijken te zijn geweest.

Op www.trektellen.nl waar steeds meer ringers uit steeds meer landen hun vangstresultaten delen met de rest van de wereld, hebben bijna 42.000 maal mensen bij “Gemaal Leemans (Den Oever)” onze ervaringen bekeken (ruim 100 x per dag), waarvan bijna 12.000 maal in december, ofwel bijna 400 x per dag gemiddeld! Daar hebben ze kunnen vaststellen, dat er 700 uren aan veldwerk voor ringonderzoek zijn besteed, resulterend in 2800 nieuw geringde vogels en 2229 maal een terugvangst, verdeeld over 58 (onder-)soorten. Daaronder 1 nieuwe soort voor de ringplek, tevens een nieuwe handsoort voor de ringer. Zowel bij “nieuw geringd” als “terug gevangen” zien we een trendbreuk ten goede, vergeleken met voorgaande twee jaren.

Als we er van uitgaan, dat de mezen die tussen Den Oever en Leemans pendelen, lokale vogels betreffen, zijn er slechts 17 vogels met mijn ringen elders terug gevonden of gevangen en hebben wij ook slechts 17 vogels in handen gehad die elders geringd waren.

Voorts zijn 204 vogels uit het asiel De Bonte Piet geringd, voordat ze weer hun vrijheid terug kregen, waarbij nog eens vijf soorten die we bij het overige ringwerk niet waren tegengekomen.

Zowel voor het CES project als het Nestkast onderzoek is het veldwerk naar volle tevredenheid verlopen. We hebben hiermee weer een bijdrage aan landelijke, lang lopende projecten kunnen leveren.

De aspirant ringer, genoemd in het vorige jaarverslag, heeft zijn ringexamen met goed gevolg afgelegd en is nu zelfstandig ringer. We helpen elkaar waar nodig. De enthousiaste jonge vogelaar is onverminderd enthousiast, maar wel HAVO scholier, dus met beperkt beschikbare tijd. Een nieuwe aspirant heeft zich aangediend. Die wil zich toeleggen op de asielvogels. Reden, waarom ik de door mij geringde asielvogels van dit jaar apart van de gebruikelijke vangsten behandel.

Er is dit jaar één georganiseerde excursie geweest.

Bij de certificering in september op de Vinkenbaan in Westenschouwen heb ik mijn ringmachtiging weer voor vijf jaar zeker gesteld.

Er is op de ringersdag in december contact gelegd met een onderzoekster van de Erasmus Universiteit om te bekijken, hoe we met de aangetroffen teken bij vogels toch weer een bijdrage kunnen leveren aan zoönose onderzoek.

Alles bij elkaar is 2023 een inspannend maar ook weer inspirerend ringseizoen geweest.

Jaarverslag ringonderzoek 2023

Januari

Drie vangpogingen in eigen tuin blijven heel beperkte resultaten opleveren: 2 **Koolmezen**, 1 **Huismus** en 1 **Vink** + een **Roodborst** van afgelopen herfst terug. Na weer een Sperwer plukplaats (man Huismus) is de tuin geruime tijd leeg.

Bij Leemans heel wisselend: 10 **Pimpelmezen** op 03/01, 4 **Merels** op 06/01, de eerste **Koperwiek** en 8 **Vuurgoudhaantjes** waarvan 1 nieuw op 09/01 tegen nul nieuwe vogels op 10/01.

Een week met veel wind, veel regen en Internationale Watervogeltellingen op de droge momenten betekent dus niet vangen. Dan 1 **Merel**, 1 **Roodborst**, 1 **Pimpelmees** en 1 **Huismus** is bescheiden.

Donderdag 19/01 de eerste **Groenling** en **Sijs** van het jaar. Daarna, 21/01, valt het weer stil.

Op 23 januari begint het nestkast seizoen met het vervangen van 2 kapotte kasten. Opvallende vangsten daarna: 6 **Startaar** + 3 terug en 3 **Putters**. De 24ste blijf ik tot donker. Bram komt helpen. Behalve de eerste **Winterkoning** en **Appelvink** te ringen dit jaar, 5 **Merels** (slechts).

Drie maal daarna weinig nieuw, 3 **Pimpelmezen**, 1 **Vink**, 1 **Groenling**, 1 **Putter**, 42 terug.

Aan het eind van de maand nagenoeg exact zoveel vogels als vorig jaar januari, maar ruim 50 minder nieuwe vogels en 50 vogels meer terug.

Februari

Tussen storm en regen door weer even rust op 2 februari: 8 nieuwe vogels te ringen waarvan **Winterkoning**, **Heggenmus** en **Koperwiek** niet vanzelfsprekend zijn deze winter.

Op 4, 6 en 8 februari komen er wat nieuwe mezen langs 5 **Pimpelmezen** en 21 **Koolmezen**. Op 9 en 10 februari nog enkele nieuwe mezen maar ook 1 **Tjiftjaf**, pas de vierde in februari in 26 jaar ringonderzoek, en 3 **Vinken**. De derde vangpoging op rij met maar vier soorten! 2 Bruine ratten bij voertafels.

Op zondags ga ik wegens drukte niet bij Leemans ringen. Wel even gevoerd en daarna naar de Voorboezem. Met twee netten in de tuin in een paar uur 1 **Pimpelmees**, 12 **Koolmezen** en 1 **Startaar** + nog 7 geringde mezen terug. Daags erna "oogsten" bij Leemans? In elk geval 8 **Koolmezen** geringd. Nog een dag later 5 **Koolmezen**, 2 **Pimpelmezen**, 2 **Vinken** en tegen donker nog maar 1 **Merel** te ringen. Wel 30 vogels terug gevangen waarbij de eerste **Zanglijster** dit jaar. In een periode van soortenarmoede nog maar eens 4 **Koolmezen** erbij. Ook bij de achterste voertafels nu 2 Bruine ratten.

Maandag 20 februari, opnieuw met veel wind, andermaal weinig nieuwe vogels, waarbij, behalve de gebruikelijke **Koolmezen**, ook 1 **Goudhaan**, 3 **Vinken** en 2 **Groenlingen** + 35 terugvangsten.

Op 22 en 23 februari gaat het door met de **Koolmezen** (10), nu en dan vergezeld door **Vuurgoudhaan**, **Boomkruiper**, **Heggenmus**, **Vink**.

De 25ste zoveel N wind, dat er meer elzenproppen in de netten waaiden dan vogels: 4 **Koolmezen**, 2 **Vinken** geringd desondanks. Maandag 27 februari iets minder wind; levert de 100ste te ringen **Koolmees** op dit jaar, naast een **Heggenmus** van 24,8 g!

Eind van de maand 150 vogels geringd waarvan 83 **Koolmezen**. Schrale bedoening.

Maart

Bij drie vangpogingen in de tuin 1 **Vink**. Bij twee vangpogingen bij Leemans maar 4 **Koolmezen** geringd in 5 uur. Voor nog eens 1 **Vuurgoudhaan**, 1 **Zanglijster**, 1 **Sijs**, 1 **Groenling**, 2 **Vinken**, 6 **Koolmezen** en 4 **Pimpelmezen** moest ik driemaal naar Leemans. Niet alleen Bruine ratten, maar ook Waterhoen en Waterral (!) eten het voer onder de voertafels weg waar je bij staat.

Na sneeuw en storm 14/03 eindelijk weer eens een goede dag met 19 te ringen vogels (**Goudhaan, Vuurgoudhaan, 2 Zanglijsters, 5 Vinken, 1 Sijs...**).

Twee dagen kruimelwerk, 12 vogels te ringen, 9 **Koolmezen** en 1 uit Wassenaar. 17 Maart 21 vogels. 1 **Waterhoen** is bijzonder, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 4 **Tjiftjaffen**, 2 **Zanglijsters** en 3 **Heggenmussen** betekenen LENTE!

Waterhoen

Na een weekend met heel mooi weer maar andere afspraken, maandag in de motregen 18 vogels geringd, veel kleintjes: 5 **Tjiftjaffen**, 3 **Goudhaantjes**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 1 **Winterkoning**.

Op de eerste lentedag nog eens 5 **Tjiftjaffen** en 3 **Vuurgoudhaantjes**, maar nu ook 5 **Merels** en 1 met Helgoland ring en 6 **Vinken**.

Ook 23 maart een prima vangdag ondanks de wind: 7 **Roodborsten**, 6 **Heggenmussen**, weer 5 **Tjiftjaffen**, waaronder ook vogels met "vleugelmaat vrouw", 3 **Vinken** en nog een **Sijs**, terwijl het met de mezen nu wat afloopt. Geen wonder, want als ze er in Ventes Ragas, Litouwen inmiddels honderden vangen, ook uit België, Nederland en Duitsland, maar ook Petersburg (bron; trektellen.nl), zijn ze kennelijk (bijna) weer "thuis".

Bram wilde nog graag wat oefenen voor zijn ring-examen deel 2. Op 26 maart liefst 15 soorten, 1 **Koperwiek**, 1 **Appelvink**, 1 **Staatmees** en weer veel kleintjes: 6 **Tjiftjaffen**, 2 **Goudhaantjes** en 2 **Vuurgoudhaantjes**.

De middag (na buien) van 27 maart levert heel weinig op, de ochtend van 28 maart pas vanaf ongeveer 12 uur! 1 **Putter**, 1 **Heggenmus**, 1 **Pimpelmees**, 2 **Staatmezen**, 2 **Vinken** (+ 1 terug uit nov. 2016), 3 **Koolmezen**, 3 **Tjiftjaffen**, 3 **Roodborsten** en 5 **Vuurgoudhaantjes** geringd.

Onder vocale begeleiding van Roerdomp en Cetti's zanger woensdag 29 maart met Linus in de Voorboezem: 4 **Koolmezen**, 7 **Tjiftjaffen**, 2 **Roodborsten**, 1 **Vink** en 2 **Rietgorzen** die beide in juli 2021 geringd waren.

Op 30 maart loop ik de nestkasten op de Camping na: 7 kasten met reeds een laagje mos. En als je er dan toch bent..... Ondanks dikke zuidwester "*grande finale*" van maart: 5 (vette) **Koolmezen**, 13

Tjiftjaffen, 6 Roodborsten, 1 Vink en 1 Appelvink, naast een **Grote bonte specht** geringd op Texel en een **Tjiftjaf** met ring, niet van mij.

Niet eerder ringde ik 48 Tjiftjaffen in een maand en 227 geringde vogels is bijna het dubbele van vorig jaar maart.

Zwarte roodstaart vrouwkleed

April

De maand begint met weer stevige NO wind en de eerste **Zwartkop** op 1 april. Zondag kansloze NO 6, maandag oost 3 en dat kan nog net. Geringd: 20 vogels waaronder 1 **Ijsvogel**, 8 **Tjiftjaffen**, 1 **Goudhaan**, 2 **Groenlingen** en 1 **Appelvink**.

Na tandartsbezoek 05/04 laat weg. Wat sprokkelen in de Voorboezem, wat bij Leemans. Dag later ook niet vroeg, maar er is blijkbaar aankomst van verse vogels geweest: 1 **Zwartkop**, 2 **Tjiftjaffen**, 8 **Roodborsten** en 1 **Zwarte Roodstaart**. Ook 07/04 veel nieuw: 3 **Zwartkoppen**, 6 **Roodborsten**, 9 **Tjiftjaffen**. Bij nestkastcontrole 15 van 37 kasten met (begin) nest, waarbij Winterkoning?! Koffer ingepakt en nog één keer vangen dan (08/04): 4 nieuwe vogels, 12 terug en geen enkele van gisteren. De ene dag is de andere niet!

Na 10 dagen Spanje teveel wind voor CES 1. Nestkasten: 9 met eitjes, maximaal 7, dus start broedseizoen niet gemist. Paar netten (NO 6!) leveren weinig op.

CES 1, nog net binnen de aangegeven periode op 22/04, samen met Maurice: 56 vogels geringd, 14 terug. Grote aantallen **Rietzanger** 14, **Rietgors** 10 en **Koolmees** 8; bijzonder **Beflijster** 1 man, **Gekraagde Roodstaart** 2 vrouw, **Roodborsttapuit** 1 man en **Blauwborst** 2 man, 2 vrouw.

Na super CES 1 op 24 april maar 7 vogels te ringen. Wel de eerste **Tuinfluit** en **Zwartkop** elders geringd. De eerste **Braamsluiper** op 26/04 droeg een RADOLFZELL ring! Verder maar 7 vogels geringd. Op 38 nestkasten 6x1, 4x2, 2x3, 1x4, 1x7, 1x8, 2x9, 2x10, 1x11, 1x12 eitjes. Met name de Koolmezen zijn erg laat met broeden dit jaar.

Op Koningsdag 27 april, voordat de kleindochters komen logeren, CES 2 met 30 nieuw, 20 terug en krenten in de pap: **Draaihals**, **Beflijster vrouw**, nieuw voor dit jaar **Witte kwikstaart** en **Grasmus** en het meest talrijk **Koolmees** en **Rietzanger**, ieder 9.

Eigenlijk moet je stoppen op het hoogtepunt. Vrijdag 28/4 2 **Tjiftjaffen** en 1 **Roodborst** bij Leemans...

Draaihals

Bij het sluiten van de maand staan er 186 geringde vogels op de lijst tegen 118 vorig jaar, vooral dankzij twee meer dan verdienstelijke CES rondes. Voor 200+ zouden er veel meer Zwartkoppen geweest moeten zijn.

Mei

Na een nestkastcontrole met inmiddels broedende mezen, maar ook vogels die nog moeten starten, 2 mei een vangpoging met de eerste **Kleine karekiet** dit jaar en een **Tuinfluiters** terug uit 2017, toen 1kj. Late ochtend 3 mei: **Grasmus**, **Braamsluiper** en een **Zwartkop** van ruim 28 gram!

Op 4 mei tussendag. Geholpen met Lepelaar pullen ringen in de Vooroever. Weer een fantastische beleving. Ik was hier voor het eerst terug sinds ik er zelf nog toezicht hield en inventariseerde, ruim 30 jaar geleden, toen het nog een kale schelpenvlakte was. Nu compleet moeras ecosysteem. Bijkomstigheid: het contact met vogelasiel De Bonte Piet is hersteld.

Op 6 mei CES 3 met Nathan. Al weer een bovengemiddelde dag met 5 **Tuinfluiters**, 8 **Grasmussen** (meer dan in heel 2022!) en weer een vrouw **Gekraagde Roodstaart**.

Op 8 mei weinig nieuw, veel terug. Het lijkt wel gemakkelijker om **Tuinfluiters** te vangen dan **Zwartkoppen** (5 om 2) waarbij 1 Tuinfluiter terug, geringd 26/05/2014 als na 1 kj!

Andra (De Bonte Piet) had 3 **Huismussen** (thuis) en 8 **Merels** die (bij Leemans) los mochten. Geringd uiteraard.

Het kon niet zo blijven natuurlijk: 14/05 weer een heel matige CES, maar onder 10 nieuw te ringen vogels weer een **Gekraagde Roodstaart**!

Op 10, 19, 24 en 30/05 in 10 uur vangen 14 vogels in handen gehad! Eerste mezenpullen 19/05 geringd en daarna elke vijf dagen weer enkele nestkasten waar de pullen groot genoeg zijn.

Op 27 mei CES 5 met 14 soorten, 13 nieuw, 15 terug, net een paar meer dan vorig jaar. Zorgelijk weinig **Kleine karekieten** (2), eerste **Bosrietzanger**.

In een maand waarin de straffe NO wind het vangen in het riet telkens in de weg staat, nog één poging op 31/05: 1 **Kleine karekiet**, 1 **Tuinfluit**, 1 **Merel** en 1 **Grasmus** terug uit mei 2020. In totaal 91 **Pimpelmees** pullen en 110 **Koolmees** pullen geringd en van laatstgenoemde nog maximaal 10 nesten te gaan.

Juni

Op 03/06 voor het eerst sinds lang weer eens vroeg naar Leemans. ONO Wind viel toch weer tegen. Maand begon met 2 **Braamsluipers**, vangdag eindigde met het eerste jong dit jaar: **Heggenmus**. Terwijl de laatste pullen in de nestkasten geringd worden, zijn er nog weer Koolmezen opnieuw begonnen met eitjes leggen.

Op 05/06 CES 6 met 16 nieuwe vogels, 1 nieuwe jaarsoort, **Spotvogel** en 1 jong, **Rietgors**.

Op 6 juni, een dag voor vertrek voor een week naar Hongarije, kan een voorlopige balans bij de nestkasten worden opgemaakt. Ruim 90 Pimpelmees pullen geringd, ruim 150 Koolmezen en voorlopig nog vijf nesten te gaan, één compleet broedsel Koolmezen overstuur (moeder dood?) en nagenoeg geen uitval tussen jongen en uitvliegen van jongen.

Na deze week eerst nog een rondje nestkasten. Nog 6 en 2 **Koolmees** pullen geringd en drie of vier actieve broedsels (1 begonnen na 06/06 want toen is de nestkast schoongemaakt). Daarna een paar netten in de schaduw: 1 **Tjiftjaf**, 2 **Heggenmussen**, 3 **Roodborsten**, alle 1 kj.

Zaterdag 17 juni CES met de start van het AudioMoths onderzoek (via apparaat en op gehoor vogelgeluiden registreren). **Boerenwaluw** is een nieuwe jaarsoort, slechts weinig jongen van **Pimpelmees** (1), **Tjiftjaf** (1), **Rietzanger** (2), **Merel** (1), **Roodborsttapuit** (1) en **Rietgors** (3) dus een onder gemiddelde CES 7.

Met nog wat nabrandertjes van het nestkast seizoen zijn er op 19/06 ineens jongen bij Leemans: naast **Tjiftjaf** en **Roodborst** ook **Zwartkop**, **Tuinfluit**, **Zanglijster** en **Appelvink**.

Na vrijlaten asielvogels bij Leemans: eenmaal daar nog een paar netten in de schaduw opgezet: 5 **Roodborsten** en 1 **Zwartkop**.

CES 8 op 24 juni alleen. Leek een risico maar was niet druk: 29 nieuw, 7 terug, **Gaai** nieuwe jaarsoort, hoofdmoot **Rietzangers**, 15. Snor zat net te ver van de netten te zingen, driemaal Roerdomp gezien.

Op de valreep van juni op de 29ste de eerste jonge **IJsvogel**, **Cetti's zanger** en **Kleine karekieten** (3). Asielvogels uit De Bonte Piet: 3 Grote bonte spechten, 8 Pimpelmezen, 9 Koolmezen, 1 Baardman, 1 Witte kwikstaart, 1 Zwarte Roodstaart, 18 Merels, 4 Spreeuwen, 1 Heggenmus en 14 Huismussen (=60) geringd losgelaten. 2 Ransuilen moesten noodgedwongen terug naar het asiel. Ik neem een steekproef voor mijn rekening totdat Andra zelf haar ringvergunning heeft. Zodoende staan deze vogels niet in de totaallijst. Ik zou moeiteloos al mijn grote ringmaten in deze maand hebben kunnen opmaken, als ik dat gewild had.

Eindafrekening: ca 20% minder uren gevangen, ca 10% minder vogels, 192 geringd.

Juli

Maand begint met einde nestkast seizoen; slechts 2 van 5 Koolmees pulletjes nog in leven en geringd (maar ook die zijn bij nacontrole dood aangetroffen). Uurtje vangen tevergeefs.

Op 4 juli bijna alleen maar jongen: **Koolmees** 4, **Fitis** 2, **Tjiftjaf** 5, **Winterkoning** 2, **Rietzanger** 2, **Kleine karekiet** 2 + 6 ad, **Tuinfluit** 2, **Zwartkop** 14, **Zanglijster** 2 en **Roodborst** 1.

Na weer een serie asielvogels op 6 juli nog 2 **Tuinfluiters**, 4 **Zwartkoppen**, 1 **Tjiftjaf** en 2 **Roodborsten** op de middag.

07/07 CES 9 met Inge Posthuma, werkt bij Afsluitdijk versterking, helpt bij ringgroep Grauwe Gans en komt speciaal uit Lelystad om hier te assisteren. Wordt heel blij van nieuwe handsoort **IJsvogel**.

Verder jonge **Blauwborst**, **Roodborsttapuit** en bulk 18 **Rietzangers** + 6 terug op 51 vogels. Opvallend ontbrekend: Rietgors.

Op 10 juli sprokkel ik wat gebruikelijke soorten. Opvallend ontbrekend bij Leemans: Bosrietzanger.

Op 14 juli CES 10 met 70 vogels nieuw en 14 terug de meest succesvolle CES sinds augustus 2019: 24 **Rietzangers**, 11 **Kleine karekieten**, toch nog 6 **Fitissen**, 2 jonge **Blauwborsten** en 2 jonge **Rietgorzen**.

17 Juli, voordat de kleindochter op visite komt, 28 nieuw, waaronder een **Buizerd** en een **IJsvogel**, maar ook een man Havik en een Gaai ontsnapt!

Op 24 juli dan weer tijd: 3 **Roodborsten**, 3 **Braamsluipers**, 4 **Tuinfluiters** en 6 **Zwartkoppen** is best de moeite. Voeren (sinds vorige keer) levert inmiddels alweer 10 **Koolmezen** (terug) op.

Op 25 juli, misschien wel de enige ochtend zonder regen in ruime tijd, CES 11 met 16 **Kleine karekieten** en 15 **Rietzangers** voor de massa, **Snor** en 2 **Bardmannetjes** nieuw voor dit jaar en 2 **Cetti's zangers** nieuw voor CES.

Ook bij Leemans op 28 juli 2 **Cetti's zangers**, voor het eerst sinds lang weer 3 **Vinken** en de mezen hebben het voer al weer heel snel in de gaten. En dag later na avondeten, kwaliteit: 1 **Oeverzwaluw**, 1 **Boerenzwaluw**, 1 **Spotvogel**.

Asielvogels juli: Boerenzwaluw 4, Witte kwikstaart 1, Roodborst 1, Heggenmus 1, Huismus 3, Koolmees 7, Merel 17, Spreeuw 2.

Augustus

1 Augustus op de middag: 21 nieuw, 17 terug: 4 **Tjiftjaffen**, 3 **Zwartkoppen**, 2 **Tuinfluiters** en 2 **Braamsluipers** naast in totaal 12 **Koolmezen** en 2 **Pimpelmezen** (terug).

Op 4 augustus 14 nieuw, 15 terug, 15 soorten! Voor het eerst sinds lang weer 2 **Boomkruipers**.

Zaterdag 05/08 met Bram CES 12. Uitzonderlijk weinig rietvogels, wel 13 **Pimpelmezen**. Gemiddeld CES seizoen met 416 geringde vogels en 159 terugvangsten.

Maandag 07/08 meer Lepelaars in de Balgzandpolder (17) en meer Visdieven in de Regatta haven van Medemblik (13) afgelezen dan zelf vogels geringd bij Leemans (6). Maar woensdag blijkt het nog minder te kunnen: 4 vogels te ringen.

Donderdag wil Nathan nog graag eens komen: 22 vogels nieuw, beetje voor de hand liggende soorten, wel 8 **Pimpelmezen** en 23 terug!

Soort CES 13 of CES light op 11/08 's middags: al 32 vogels geringd, zeker ook rietvogels, voordat de zwaluwen komen. Van de 400 - 500 **Boerenzwaluwen** kon ik er 55 ringen.

Zoiets vraagt om herhaling, dinsdag 15/08 met Nathan: 58 **Boerenzwaluwen**, 2 **Oeverzwaluwen**, 2 **Gele kwikstaarten** (nieuw dit jaar) en bescheiden bijvangsten.

18/08 maar eens weer naar Leemans. Caspar, vrijwilliger bij De Bonte Piet, wil wel eens mee.

Tegenover 15 nieuw, 30 terug! 2 **Bonte Vliegenvangers** zijn uniek voor hier.

Bram en Marcel kwamen 20/08 helpen bij zwaluwen vangen: 67 **Boerenzwaluwen** en 2 **Gele kwikstaarten** (nieuwe handsoort voor Bram!) waren weer dik de moeite.

Het vangen bij Leemans blijft sukkelen, ook met start rond zonsopkomst. Na eerder al een hele reeks **Koolmezen**, duiken er nu ook **Pimpelmezen** op die dit voorjaar als pulletje geringd zijn, naast eentje van 16 juni uit het vogelasiel!

Driemaal wegens buien pas midden op de dag een paar netten open: levert zo goed als niets op.

Avond 28/08 nog amper bijvangsten en nog maar 16 **Boerenzwaluwen**.

Dramatisch weinig Kleine karekieten, Fitissen en Rietgorzen, ondermaatse aantallen Zwartkoppen en alleen dankzij de Boerenzwaluwen 100 vogels meer geringd dan vorig jaar augustus.

Asielvogels: Huiszwaluw 22, Huismus 13, Merel 15, Grote bonte specht 1, Koekoek 1, Wintertaling 1, Boerenzwaluw 3.

September

Op de zondagavond 03/09 voordat de Polderweg wordt afgesloten, nog een keer zwaluwen proberen te vangen: 9 **Boerenzwaluwen**, 1 **Oeverzwaluw** maar ook nog 1 **Bosrietzanger**, 4 **Kleine karekieten**, 1 **Fitis** en 4 **Tjiftjaffen**. De eerste Boerenzwaluw werd na loslaten uit de lucht geplukt door jong mannetje Sperwer nog voordat ik met de ogen had kunnen knippen!!!

Daags erna bij Leemans miserabel weinig: 2 **IJsvogels**, 1 **Kleine karekiet**, 1 **Zwartkop**, 1 **Boomkruiper**, 1 **Winterkoning**, 1 **Roodborst**, 1 **Heggenmus**... Is dit nu de massale herfsttrek?

Na repatriëring van 2 jonge Ransuilen, samen met 5 "asiel" Merels los op de CES locatie, 2 vogels gevangen in twee uren bij Leemans! Weekje later 8 nieuw, 7 terug, lijkt er nog een beetje op.

Dinsdag 12/09 afspraak met ecooloog van het Hoogheemraadschap over het terreinbeheer ter plaatse. Uiteraard even vangdemonstratie gegeven. Uiteindelijk 23 vogels nieuw (1 **IJsvogel**, 4 **Tjiftjaffen**, 3 **Kleine karekieten**, 3 **Zwartkoppen**, 4 **Roodborsten**, 2 **Heggenmussen**, 2 **Huismussen**) en 13 terug (**Cetti's zanger** uit juli). Donderdag na laatste asiel Merels te hebben opgehaald, 12 vogels geringd, 10 terug, hetgeen me niet tegenviel. Drie vogels in anderhalf uur (na het weekend Genk) is natuurlijk niet lonend. Wel voor de regen thuis om de was droog binnen te halen.

Dinsdag 19/09 maar 18 vogels, 11 nieuw, wel de eerste **Vuurgoudhaan** van het seizoen. Op 21/09, regenachtige dag, paar uur in de middag paar netten open: 5 vogels geringd, 15 terug, vooral mezen.

Zaterdag 23 september vanuit Rozenburg met Mathijs naar certificering in Westenschouwen, terwijl het in de rest van Nederland nogal regenachtig was. Weinig vogels, niets bijzonders.

De laatste week van de maand vijfmaal gevangen. Je wilt er toch bij zijn als de Fenno-Baltische mezen-tsunami hier aankomt. Eerste **Goudhaan**, 3 **Vuurgoudhaantjes**, 3 **Boomkruipers**, maar slechts minimaal **Zwartkop**, **Tjiftjaf**, **Roodborst**, **Heggenmus** en al helemaal geen Zanglijster. Per dag wel steeds meer mezen.

Zaterdag de 30ste geen wegwerkzaamheden dus weer eens naar de Voorboezem: 75 vogels te ringen, 9 terug, 32 **Pimpelmezen**, 2 **Rietgorzen**, 7 **Zwartkoppen** en voortdurend zingende Cetti's zanger blijkt geringd op 28 maart 2022. Ook **Pimpelmees** en **Heggenmus** uit 2022. Grande finale!

Asielvogels: 2 Ransuilen, 13 Merels, 1 Spreeuw.

Oktober

Eerste vangpoging deze maand op 2 oktober levert een **Baardman** op, Baardvrouw wilde geen ring.

Dinsdag middag in 2 uur net zo weinig als woensdag ochtend in 3 uur of donderdag en vrijdag tijdens snoeiwerk: 7 of 8 vogels per keer te ringen. 06/10 Eerste **Koperwiek**.

Baardmannetje man

Zondag 08/10 weer naar de Voorboezem. Het lijkt gedaan met de Kleine karekieten en Rietgorzen. Wel 2 **IJsvogels**, 14 **Pimpelmezen**, 14 **Koolmezen**, 1 **Tuinfluit**, 6 **Zwartkoppen**, 4 **Tjiftjaffen**, 1 **Bladkoning**, 1 **Merel**, 9 **Roodborsten** en 1 **Sijs**.

Maandag weer bij Leemans: 7 **Zwartkoppen**, 1 **Goudhaan** en i.t.t. elders, geen enkele lijster te bekennen.

Ook in de Boezem maar eens beginnen met snoeien. Uiteraard met een aantal netten open.

Waarachtig een **Zanglijster**, nog eens 5 **Zwartkoppen**, 2 **Rietgorzen** en de eerste **Keep** dit jaar.

11/10 nog een paar vogels na vrijlaten asielvogels en daags erna met Nathan 3 **Goudhaantjes**.

Zaterdag 14 oktober komt Maurice helpen bij de excursie van Natuurvereniging Wierhaven. We vangen 30 vogels nieuw met 1 **IJsvogel**, 1 **Appelvink**, 2 **Goudhaantjes** en nog 9 **Zwartkoppen** + ook nog 21 reeds geringde vogels. De negen gasten waren zeer enthousiast.

Maandag oostenwind. 4 **Pimpelmezen**, 9 **Koolmezen** en liefst 17 **Goudhaantjes** van de 38 geringde vogels. Na afloop hark en vork opgehaald, waar ik dinsdag mee aan de slag gegaan ben om het maaisel weg te werken. Zelfde netten vingen nog slechts 1 **Vink**, 1 **Keep**, 1 **Zwartkop** en 5 **Goudhaantjes** op 13 vogels. Woensdag met meer wind minder netten en fors deel van maaisel afgevoerd. 20 **Sijzen** + 1 terug uit februari 2022, precies in hetzelfde net gevangen.

Zaterdag 21/10 tussen regen en coronaprik en opnieuw regen, nog een paar uur netten open: 1 **Groene specht!** Harken schiet niet erg op vandaag.

Voorafgaande aan de Aalscholver-slaapplaats-telling 23/10 een paar uur gevangen en geharkt. Beide weer een paar stappen opgeschoten. Daags erna tussen regenbuien door juist weinig wijzer geworden (2 x 2 **Merels!**).

Woensdag 25ste weer eens naar de Voorboezem. Wegens nat riet en later naderende regen, beperkte net-opstelling. Mezen ochtend: 17 **Pimpelmezen**, 30 **Koolmezen**, 1 **Zwartkop**, 2 **Tjiftjaffen**, 3 **Merels**, 5 **Roodborsten**, 4 **Ringmussen**, 2 **Rietgorzen** en een **Cetti's zanger** terug van 25 juli. Topdag.

In de mist op 26 oktober raakt het harken op het veldje bij Leemans klaar. Vangsten bescheiden.

Op een regenachtige vrijdag in 3 uur in 1 net thuis: 1 **Spreeuw**, 3 **Huismussen** + 1 terug en 1 **Heggenmus**, tijdens invoeren van oude gegevens uit 2004 op trektellen. Viel mij niet tegen.

Op een regenachtige zaterdag middag heb ik Nathan nog een nieuwe handsoort bezorgd: **Keep**.

Maandag de 30ste weer knap weer en tijd. "Kleintjes" dag met 7 **Goudhaantjes**, 4 **Vuurgoudhaantjes** (1 van 13 okt 2022) en de tweede **Pallas' Boszanger** in 26 jaar ringonderzoek.

Slotdag van de maand met Nathan leverde niet veel vogels op: 11 te ringen (2 **Ringmussen**) in de Voorboezem en 11 bij Leemans (2 **Zwartkoppen**).

Asielvogels: 2 Zanglijsters, 3 Merels

Veel uren, voor dit jaar inclusief terugvangsten de meeste vogels in één maand en veel soorten in oktober.

Pallas' Boszanger

November

Dag na storm Ciarán en 32 mm regen (2 november), vangpoging met 23 vogels te ringen: 4 **Zwartkoppen**, 3 **Goudhaantjes**, 7 **Merels**, 1 **Koperwiek**, 3 **Vinken** en 1 **Appelvink**. Verder een asiel **Merel** en dito **Zanglijster** terug. Dag later met nog steeds veel wind maar niet naar de boezem. Er is juist voor mijn aankomst een Pallas' Boszanger gezien! Ik moet het doen met 1 **Tjiftjaf**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 2 **Goudhaantjes**, 3 **Zwartkoppen** en 4 **Koolmezen** voordat het weer gaat regenen.

Zondag uurtje een net in eigen tuin: 1 **Koolmees**, 1 **Roodborst**, 1 **Huismus**.

Dinsdag nog eens 1 **Tjiftjaf**, 2 **Zwartkoppen**, 3 **Goudhaantjes**. Geen vetpot. Het blijft maar regenen (> 100 mm in november al). Paar mezen, **Goudhaantjes**, **Vuurgoudhaantjes**. Als zaterdag 11/11 weer regen dreigt tegen de tijd dat de slapers binnenkomen, ga ik nog even naar de boezem. Daar vliegen 2 dikke bruine vogels van de voerplek weg. Huh? Koperwieken op het voer? Vang ik een half uur later een **GRAUWE GORS!!!**

Dag later niet meer dan 6 **Merels** gevangen voordat ze gaan slapen bij Leemans. Daags erna in een uurtje met veel wind en veel blad in de helft van de netten, ook 6 **Merels**. Koperwieken en **Staatmezen** op één na wilden geen ring. Het vangen gaat van regen naar regen en levert tussendoor op 14/11 nog 5 **Goudhaantjes** op. Blad raakt van de bomen dus dan komen de **Staatmezen** weer binnen vangbereik (4 op 15/11). Verder **IJsvogel** vrouw en man terug van 12/12/'22.

Twee pogingen in de Voorboezem leverden niet de gewenste barmsijsen op. Twee groepjes vlogen over geluid en netten heen. Ik moest me tevreden stellen met 3 **Ringmussen** en 3 **Rietgorzen** en een **Staatmees**, geringd in april 2019.

Na een paar dagen rust, 20 en 21/11 weer op pad: 2 **Vuurgoudhaantjes**, 10 **Goudhaantjes**, 5 **Pimpelmezen**, 9 **Merels** en 2 **Vinken**.

Op 23 november pak ik eindelijk een paar **barmsijsen** mee: 1 **Kleine** en 2 **Grote**. En nog 1 late **Tjiftjaf** en dito **Zwartkop**.

Op 28 november het keerpunt in het seizoen: 14 nieuw, 58 terug! Nog wel 2 **Zwartkoppen** en 1 **Tjiftjaf** en een **Sijs** met LONDON ring!

Op de laatste dag van de maand weinig te halen in de Voorboezem. Nog wel 1 **Ringmus**. Overstap naar Leemans, tot donker, levert nog 3 **Koperwieken** op.

Kleine barmsijs vrouw

Grote barmsijs man 1 kj

December

Als de barsijzen influx zo ongeveer volledig aan ons voorbijgaat (Bram heeft bij Andijk ook niet meer dan 6 barsijzen in meer dan 200 m netten gevangen), loopt de verhouding nieuw : terug op naar 1 op 4. 1 **Pimpelmees**, 1 **Koolmees**, 1 **Merel**, 2 **Vinken** nieuw, maar onder die terugvangsten wel een Merel uit 2019! 4 December opnieuw zuinig: 1 **Zwartkop**, 1 **Tjiftjaf** en een **Pimpelmees** terug, geringd oktober 2019 als 1 kj en sindsdien elke winter terug.

De goede contacten met dierenasiel De Bonte Piet leveren me een Sinterklaas cadeautje op: jong vrouwtje **Pestvogel**, geringd los bij Medemblik. Lang geleden, tussen Kerst en Oudjaar 2000 ving ik er 10 bij de sluis bij Leemans.

Er zit 06 en 08/12 nog maar weinig beweging in: 2 **Koolmezen**, 5 **Merels** + 32 terug in 7 uur vangen.

Op 11 december ben ik in de gelegenheid een keer tot donker te blijven: 8 **Merels**, 2 **Koperwieken**, 1 man **Noordse Goudvink** naast 2 **Vuurgoudhaantjes** geringd in najaar 2022.

Noordse Goudvink man

Op een windstille donderdag 14/12 maar weer eens naar de Voorboezem: 9 **Pimpelmezen**, 1 **Koolmees**, 4 **Ringmussen** en 1 **Vink**. Voor donker naar Leemans en daags erna met dubbel zoveel netten nog eens: 5 **Merels**, 1 **Koperwiek** en 2 **Vinken**.

Een vangpoging in Diever met hulp van vader Winters in aanloop naar mijn 46ste december Punt Transect Telling: 6 **Pimpelmezen**, 7 **Koolmezen**, 1 **Heggenmus** en 1 **Vink** in een uur en toen hingen de netten al behoorlijk in de struiken (wind!) en de vogels soms vervelend vast (= stoppen).

Op Eerste Kerstdag 2 Grauwe gorzen in de polder op dezelfde plek als vorige winter en precies in de richting, waar die ene geringde (11/11) heen vloog! Inclusief asielvogels vandaag precies de 3000ste vogel van 2023 geringd. Verder heeft december ver onder gemiddelde aantallen te ringen vogels opgeleverd, maar een Goudvink en een Pestvogel maken veel goed natuurlijk.

CES project 2023

Terrein

Van de maaiwerkzaamheden bij het noordoostelijke deel van onze vangplek heb ik dit jaar geen nadelige gevolgen. Onze netten kunnen gewoon in de rietrand staan. Het zuidwestelijke deel groeit steeds verder dicht met wilgen. Als daar niet flink wordt ingegrepen, zal het terrein binnen enkele jaren onherkenbaar zijn. Met handzaag en takkenschaar wat wilgen weghalen is onbegonnen werk. Het waterpeil was aanvankelijk niet hoog. Werd in de loop van mei wat hoger gezet maar door wekenlang geen regen stond het in juni opnieuw laag. Eind juni werd het toch weer flink nat om vervolgens opnieuw langzaam maar zeker op te drogen.

We hadden de beschikking over de sleutel van het gemaaltje. Daar moeten dan toch minimaal wel een tafel en een paar stoelen in en nog wat inrichting voor het ringwerk zelf. Ik heb geen kans gezien om dat te organiseren. Als we niet wat (kleine) aanpassingen aan het gebouw mogen doen, zoals een paar ramen of luiken plaatsen, weet ik niet of dit een geschikte plek is als ring-hut. Zolang het gemaal als reserve voor extreme regen operationeel moet blijven, zal het daarvoor niet goed bruikbaar zijn.

Vangomstandigheden.

In eerste instantie leken broedplekken van Bruine kiekendieven en standplaatsen van de CES netten elkaar in de weg te zitten, maar dat pakte gelukkig goed uit. Eén van twee Roerdomp territoria leek zich wel vlak achter net L te bevinden. Ik zag de vogel een keer onder het net wegvliegen. Er lijkt ook hier geen sprake geweest te zijn van verstoring. We hebben echter ook geen sluitend bewijs voor een nest of jongen kunnen vaststellen.

Over het hele seizoen gerekend, heb ik vrijwel zonder uitzondering goede weersomstandigheden kunnen kiezen om te gaan vangen. Bij acht van de 12 CES ronden was er hulp beschikbaar. Op de drukste dag, 14 juli met 84 vogels, juist niet. Het wisselende waterpeil was vooral vervelend op de momenten, dat er weinig water in de boezem stond. Zuigende modder is slopend. Over het geheel zijn de vangomstandigheden gunstig geweest.

Beflijster man

Resultaten

In onderstaande tabel zijn de resultaten van seizoen 2023 te vinden. Er zijn 33 verschillende vogelsoorten gevangen. Na twee magere jaren, zowel als het om soorten gaat, als om aantallen geringde vogels, was het nu dik de moeite waard. Misschien wel zorgelijk is, dat het aantal reeds geringde vogels opnieuw bijzonder laag ligt. Dat je van Roodborst, Gekraagde Roodstaart of Beflijster niets terug ziet, verbaast niet. Dat betreft zonder twijfel trekvogels. Maar Bosrietzanger, Grasmus of Putter, zouden best broedvogels geweest kunnen zijn, maar daarvan ontbreekt dus het bewijs. Van andere soorten met geringe aantallen terugvangsten, moet je rekening houden met een geringe overleving sinds het vorige broedseizoen. En dan kan er met de overleving van jongen iets mis gegaan zijn, mogelijk al direct na het broeden, maar ook tijdens de overwintering. Om hierover duidelijkheid te krijgen, is het grotere plaatje van heel Nederland nodig. In onze (kleine) steekproef kunnen nog teveel toevalligheden het beeld verstoren.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	12 x
2023	22/4	27/4	06/5	14/5	27/5	05/6	17/6	24/6	07/7	14/7	25/7	05/8	
Uren	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	78
Soort													
Ijsvogel									1/-				1/-
Draaihals		1/-											1/-
Grote bonte specht		1/-						1/-		-1	-1		2/2
Boerenwaluw							1/-						1/-
Witte kwikstaart		2/-											2/-
Winterkoning	3/-		1/-							1/-		-1	5/1
Heggenmus	1/-	1/-			1/-	1/1				3/-	-1		7/2
Roodborst	6/-	1/-											7/-
Blauwborst	4/-	-2	1/2		-1		1/2		1/-	2/-	1/-	1/1	11/8
Gekraagde Roodstaart	2/-	1/-	1/-	1/-									5/-
Roodborsttapuit	1/-						1/-		1/-				3/-
Beflijster	1/-	1/-											2/-
Merel		1/-	1/-				2/1	1/-	1/-	-1	3/2	1/1	10/5
Zanglijster	3/-						2/-	-1			3/-		8/1
Cetti's zanger											2/-		2/-
Snor											1/-		1/-
Rietzanger	6/8	4/5	4/4	1/6	-4	-3	3/5	11/4	18/6	22/2	14/1	1/1	84/49
Bosrietzanger					1/-			1/-	3/-	2/-	3/-		11/-
Kleine karekiet			4/1	2/1	2/-	4/1	5/1	3/-	6/3	6/5	12/4	9/5	53/21
Spotvogel						1/-							1/-
Grasmus		2/-	8/-	2/-	1/-				1/-	2/-			16/-
Tuinfluit			5/-	3/-	1/1	1/-		2/-	3/1	5/1	2/1	-1	22/5
Zwartkop	1/-	1/-	1/-					2/-	3/-	7/-	2/1	-3	17/4
Tjiftjaf	5/1	3/-			-1	1/-	1/-		1-	1/-	2/-	2/1	16/3
Fitis	3/2	2/1	3/-	-4	-3	1/1		2/1	1/-	6/-	2/-	1/-	21/12
Fitis x Tjiftjaf?	1/-												1/-
Baardman											2/-		2/-
Pimpelmees	2/-	-3	-1		2/1	1/-	2/1	1/-	1/1	5/1	2/-	13/2	29/10
Koolmees	8/-	2/7	1/2	-2	1/2	-1	-1	-1		4/3	6/3	1/2	23/22
Gaai								1/-					1/-
Vink	1/-												1/-
Groenling		1/-			1/-	4/2	1/-		1/-	1/-			9/2
Putter	1/-	2/-	3/-	1/-	2/-	2/-	1/-	1/-					13/-
Rietgors	7/3	4/2	1/1	-1	1/2	1/1	5/-	3/-		2/-	3/-	1/-	28/10
Totaal nieuw/ terug	56/ 14	30/ 20	34/ 11	10/ 14	13/ 15	17/ 10	25/ 11	29/ 7	40/ 11	70/ 14	59/ 14	33/ 18	416/ 159

Overzicht CES vangsten 2023 (eerste getal nieuw geringd / tweede getal terug; reeds geringd)

Beflijster ad vrouw

Enkele soorten uitgelicht

Draaihals en Beflijster vangen we niet jaarlijks. Het zijn de krenten in de pap.

Het broedsucces van Blauwborst, Roodborsttapuit, Kleine karekiet en Rietgors pakte iets gunstiger uit dan vorig jaar, maar is opnieuw zeer bescheiden geweest. Naast van Putter heb ik ook van de Groenling amper jongen gevangen. De Rietzanger heeft wel een goed broedseizoen beleefd, maar het is bij weinig of misschien geen enkel broedpaar nog tot een tweede broedsel gekomen (zie vangsten ronde 12). Snor en Baardman hebben kennelijk op niet al te grote afstand toch gebroed. De Snor had ik voorafgaande aan die ene vangst slechts eenmaal horen zingen, Baardman vrouw + jong (en meer vogels in de buurt) waren zonder meer een verrassing. Daar staat tegenover, dat de Cetti's zanger al voor de start van het CES seizoen vlak achter de tuin zat te zingen. Daar had ik al veel eerder dan eind juli iets van in de netten verwacht.

Struweelvogels Heggenmus en Merel lieten wel een flink percentage jongen zien. Dat de Tjiftjaf de Fitit nadert en de Tuinfluiter de Zwartkop zelfs voorbijgegaan is, zegt wellicht iets over de "verbossing" van het terrein. De meeste Tuinfluiters en Tjiftjaffen werden juist niet in de tuin maar in het "riet" gevangen. Dat Pimpelmees en Koolmees zo'n groot aandeel van de totale vangsten voor hun rekening nemen, heeft er mogelijk mee te maken, dat de bewoners permanent voer aanbieden en er meer dan genoeg nestkasten beschikbaar zijn. Van zowel Pimpelmees als Koolmees heb ik trouwens een jong terug gevangen, dat dit seizoen bij Leemans als nestjong geringd was. We vangen dus zeker ook jongen van buiten het terrein waar we de netten hebben staan.

De voorgaande twee seizoenen heb ik me wel eens afgevraagd, of ik alleen maar zo idioot vroeg mijn bed uit kwam om de aftakeling van de vogelbevolking hier ter plaatse vast te leggen. Nu geven de vangsten weer de voldoening, dat er ook enkele positieve trends kunnen worden gedocumenteerd. De zorg over de teruglopende kwaliteit van de leefomgeving blijft. Immers, van Nachtegaal, Braamsluiper, Kneu en Ringmus is helemaal niets meer vernomen.

Audio Moths

Vanaf CES ronde 7 kregen we het verzoek van Sovon om bij elke volgende vangpoging een ontvanger voor vogelgeluiden in ons terrein te plaatsen. Juist bij systematisch onderzoek zou het kansrijk zijn om zo geregistreerde geluiden te vergelijken met “op het oor” vastgestelde vogelroep en -zang. Aanvankelijk waren er wat onduidelijkheden in de handleiding over het doel en de werkwijze en de coördinator kon over het bereik van de ontvanger niets aangeven. Het was voor mij dus niet duidelijk, tot hoever vanaf het apparaat ik de vogelgeluiden nog moest noteren. Bovendien werden er de nodige “digi-technische” vaardigheden gevraagd, waaraan ik niet kon voldoen. Ik weet niet of mijn inspanningen nog ergens toe bijgedragen hebben. Tot het einde van het jaar is er geen terugkoppeling geweest. Ik heb aangegeven dat ik zal afzien van verdere deelname tenzij het voor veldmensen (veel) eenvoudiger gemaakt wordt om mee te doen.

*Roodborsttapuit man op CES locatie.
Ring net niet compleet afleesbaar, helaas.*

Nestkastverslag 2023

Met een aantal door vader Winters gedoneerde nieuwe nestkasten zijn de L (Leemans) serie en C (Camping) serie weer tot ieder 20 kasten gecompleteerd, zijn enkele oude kasten vervangen en enkele waar geen marterwering mogelijk was, ook. Een aantal kasten met roestige scharnieren, die het elk moment kunnen begeven, komen nog voor vervanging in aanmerking.

Een koude periode in maart en april zorgde voor een late start van het broedseizoen. Was vorig jaar de *gemiddelde* datum van de eerste eitjes nog 14 of 15 april, dit jaar kwam het *eerste* Pimpelmees eitje pas op 14 april. In de volgende vijf dagen volgden nog vijf Pimpelmezen en pas vanaf dat moment deden de Koolmezen ook mee.

Wat volgde was een alles behalve vloeiend verlopend broedseizoen.

L01: 20/04 nest af; 27/04 3 ei; tot 26/05 3 ei zonder broedende vogel; 03/06 vrouw op 7 eitjes!; 15/06 3 piepkleine jonkies die 19/06 verdwenen zijn...

L09: 20/04 3 ei; 26/04 0 ei (!); 01/05 3 ei; 06/05 vrouw, geringd als pullus in 2021 en tussen november 2022 en maart 2023 vijfmaal terug gevangen bij de voertafels, gecontroleerd op 6 ei; uiteindelijk 6 jongen. En als je denkt, dat het nestkast seizoen nu wel een keer over is, op 15/06 een derde poging, zelfde vrouwtje op 4 verse eieren; volgende controle vrouw broedend, daarna verlaten.

L10: 20/04 2 ei; 26/04 9 ei (dus 7 eitjes in zes dagen!); 01/05 Koolmees vrouw gecontroleerd, 9 ei; 13/05 vrouw broedt; 19/05 kleine pullen; 22/05 alle 9 pullen dood (en nog een tiende eitje).

L13: 24/04 nest af; 28/04 2 ei; 06/05 Koolmees vrouw op 7 ei; tot 26/05 7 ei zonder broedende vogel; 03/06 broedende Koolmees!; 19/06 4 pullen geringd die op 1 juli zijn uitgevlogen.

C01: 20/04 Koolmees alarmeert, 1 ei; 26/04 2 ei; 01/05 2 ei (legstop); 06/05 7 ei; 13/05 Pimpelmees broedt, 7 ei + tenminste 1 Koolmees ei; 31/05 7 Pimpelmees pullen geringd, 6 Koolmees eitjes onder het nestmateriaal achtergebleven.

C04: 26/04 1 ei; 01/05 4 ei (3 eitjes in 5 dagen); 06/05 7 ei; 19/05 vrouw gecontroleerd, 7 ei; 26/05 vogel vliegt uit kast, 7 ei; 03/06 eitjes niet uitgekomen.

Van dit vrouwtje heb ik een schitterende levensloop kunnen volgen. Geringd als pullus 30 mei 2020 in C03, nestkast ernaast. Oktober gecontroleerd bij Leemans, november en december in Den Oever en vanaf de jaarwisseling tot 23/03/2021 weer bij Leemans. Op 17/05 als 2kj broedvogel in C04 met slechts vier uitgevlogen jongen. Oktober tot april 2022 weer bij de voertafels bij Leemans. Mogelijk dat jaar weer in C04, maar daar heb ik de broedende Koolmees nooit te pakken gekregen. Toen heb ik mijn allervroegste eitje ooit aangetroffen: 29 maart. Daarna een legstop en het broedsel mislukte uiteindelijk in de eifase met 12 eitjes. De vogel zat tussen 24 november en 26 april 2023 (de datum van het eerste eitje!) weer op het aangeboden voer bij Leemans. Vier jongen in drie broedseizoenen is niet bepaald succesvol te noemen. Op het nest controleren van het vrouwtje maakt kennelijk geen verschil voor het broedsucces; 2021 wel, 2023 niet succesvol.

C11: 20/04 3 ei; 26/04 12 ei (= 9 eitjes in 6 dagen!!!); 01/05 2 kj vrouw Pimpelmees gecontroleerd op 12 ei; 13/05 11 kleine jongen die op 19/05 geringd zijn. Je moet wel haast veronderstellen, dat er op 20/04 drie eitjes over het hoofd gezien zijn, waardoor het eerste ei dan op 15/04 gelegd zou zijn.

Op 06/06 blijkt de Koolmees van **C10** (9 eitjes, 6 uitgevlogen jongen) hier een tweede broedsel te zijn begonnen; 7 eitjes, 26/06 5 pullen waarvan geen enkele uitvliegt.

C14: 20/04 2 ei; 26/04 11 ei (= 9 eitjes in 6 dagen!!!), vrouw Pimpelmees zonder ring; 06/05 vrouw geringd, 11 eitjes; 13/05 10 kleine jongen die op 19/05 geringd zijn. Nagenoeg identiek verhaal aan het vorige. Nu geloof ik niet meer in toeval! Je vertelt je toch geen tweemaal op dezelfde dag?

C13: 20/04 nest af... en daar blijft het bij.

C19: 20/04 nest af; 01/05 2 ei; 06/05 6 ei, vrouw gecontroleerd; 13/05 7 ei; 19/05 vrouw broedt; 26/05 blijkt de vrouw in een kast ernaast te zitten (6 eitjes, later 6 jongen), andere vrouw op 13 ei; 06/06 9 pullen geringd, 4 ei over dus als je terug gaat tellen, moeten er ook eitjes van het eerste vrouwtje zijn uitgebroed!

C20: 26/04 1 ei; 01/05 6 ei; 06/05 7 ei; 13/05 11 ei; 19/05 14 ei, pas de eerste kans vrouw te controleren. Als op 02/05 het zevende eitje gelegd zou zijn, hadden er op 19/05 jongen moeten zijn! Moet dus wel vervolgbroedsel betreffen; 06/06 6 pullen geringd, 7 ei over.

Nathan controleert en fotografeert

Dat het legbegin in een koud voorjaar laat is, ligt voor de hand. Dat er legstops plaats vinden en dat er legfels verlaten worden, is ook niet zo vreemd. Dat een kast wordt overgenomen door een andere mees, is misschien wel juist te verklaren door het feit, dat de oorspronkelijke bewoner de eitjes tijdelijk (legstop) in de kou heeft laten liggen. Het broedseizoen wordt hierdoor wel steeds verder opgerekt. Om dat te compenseren, beginnen mezen soms al te broeden, voordat de laatste eitjes gelegd zijn. Je moet immers wel jongen hebben, zodra er kleine rupsjes komen. Dat levert tijdens het ringen van de pullen vaak leeftijdsverschillen binnen het broedsel op.

Tweemaal negen eitjes in zes dagen, kan ik moeilijk verklaren. Waar de ene vogel worstelt en energie tekort komt om een eitje per dag te produceren, kan een andere een topprestatie leveren, zonder dat het ten koste gaat van het broedsucces: 11 jongen op 12 eitjes en 10 op 11.

Behalve dus beginnen met broeden voordat een legsel compleet is, lijkt dit een tweede manier om het broedproces te versnellen.

Als het broeden eenmaal goed op gang komt, gaat er in de jongen-fase niet veel meer mis. Alleen in L10 zijn alle jongen vroegtijdig dood gegaan. Mogelijk is de moeder gesneuveld en zijn ze verhongerd

en verkleumd. Verder zijn er op ruim 250 jongen 12 dood aangetroffen. Vooral bij laat gestarte broedsels gaat er vaak iets mis, wellicht door een *mismatch* met de voedselbeschikbaarheid. Wat verder opvalt, is dat minder Pimpelmezen dan vorig jaar, 10 nu om 12 toen, net zoveel jongen hebben grootgebracht als toen, ruim 90.

De definitie die de Sovon Nestkast Werkgroep hanteert m.b.t. de bepaling van de datum voor "tweede broedsels": **vervolglegsels zijn die legsels waarvan de eerste eileg minimaal 30 dagen later is dan de allereerste eileg van die soort in dat jaar op hetzelfde terrein**, is dit jaar niet bruikbaar geweest. Laat begonnen eerste legsels met legstop overlaptten royaal met vroegtijdige vervollegsels. Tevens is de rekensom: **eerste ei + 1 ei per dag + 14 dagen = jongen komen uit** in elk geval niet meer betrouwbaar. Twee of drie, maar ook negen eitjes in zes dagen, verstoren deze berekening, evenals broedbegin voordat het laatste ei gelegd is.

Omdat ik vanaf 20 april, toen de meeste mezen nog moesten beginnen aan de eileg, in de gelegenheid was, elke 5, 6, 7 dagen de kasten te controleren en omdat de meeste broedende vrouwtjes op ringen gecontroleerd konden worden, heb ik het overzicht in beide gevallen redelijk kunnen behouden.

In de nestkasten C09, L09 en L17 zijn er eitjes op raadselachtige wijze verdwenen. Toch nog kwajongens? Dit feit en het grote aantal legstop/doorstart of zelfs verlaten legsels verklaren het forse verschil tussen de aantallen gelegde eitjes en het aantal jonge mezen, vooral bij de Koolmees. Toen ik in C02 bij de eerste controle een kast tot het dak toe vol blad had aangetroffen, dacht ik aan een Winterkoning. Bij nader inzicht moet het een (winter-)nest van een Bosmuis geweest zijn. In L19 leek er op 28/04 een begin van een nest aanwezig. Een week later stak een Bosmuis zijn snuitje uit boven het overvloedige nestmateriaal dat er precies zo uitzag als bij C01.

Nog één opvallend feit: ondanks dat er nog enkele kasten zonder marterwering hangen, hebben Boommarters geen aantoonbare invloed gehad op de resultaten van ons nestkast onderzoek.

En zo eindig ik waarmee ik begon, begin juli: een alles behalve vloeiend verlopen, maar daarom niet minder succesvol broedseizoen.

Leemans 2023: 20 kasten	Legsels	Eieren	Jongen	Jongen uit	1^e ei	Gemiddeld
Koolmees 1 ^e broedsel	15	105	87	75	18/04	28/04
Koolmees 2 ^e broedsel	6	34	19	16	29/04	16/05
Pimpelmees 1 ^e broedsel	4	42	40	40	17/04	23/04
Pimpelmees 2 ^e broedsel	-	-	-	-		
Camping 2023: 21 kasten						
Koolmees 1 ^e broedsel	12	89	57	57	20/04	26/04
Koolmees 2 ^e broedsel	5	32	26	20	10/05	17/05
Pimpelmees 1 ^e broedsel	5	53	46	44	14/04	19/04
Pimpelmees 2 ^e broedsel	1	7	7	7	02/05	-

Basis-broedstatistieken nestkasten 2023

Wat in bovenstaande tabel opvalt is, dat het broedbegin bij Leemans veel minder synchroon verloopt dan op de Camping. De mezen starten, traditioneel, *gemiddeld* vroeger met de eileg op de Camping en de uitval van jongen naar uitgevlogen jongen is daar minder dan bij Leemans.

De Camping wordt gedomineerd door veel, vaak relatief oude eiken. De voedselsituatie (rupsen op eiken!) zou zeker invloed kunnen hebben op de timing. Diezelfde, inmiddels verslechterde voedselsituatie zou ook de verklaring kunnen zijn voor vaak matige resultaten van late broedsels.

De bezettingsgraad ligt op 92%: 1 luifelnestkast (vliegenvanger) niet bezet, 1 x nest maar geen legsel en 1 x bosmuis.

Asielvogels uit De Bonte Piet 2023

Begin mei: “Heb je morgen tijd om mee te gaan om jonge Lepelaars te ringen”? Daar wil ik wel even weer alles voor uit mijn handen laten vallen natuurlijk.

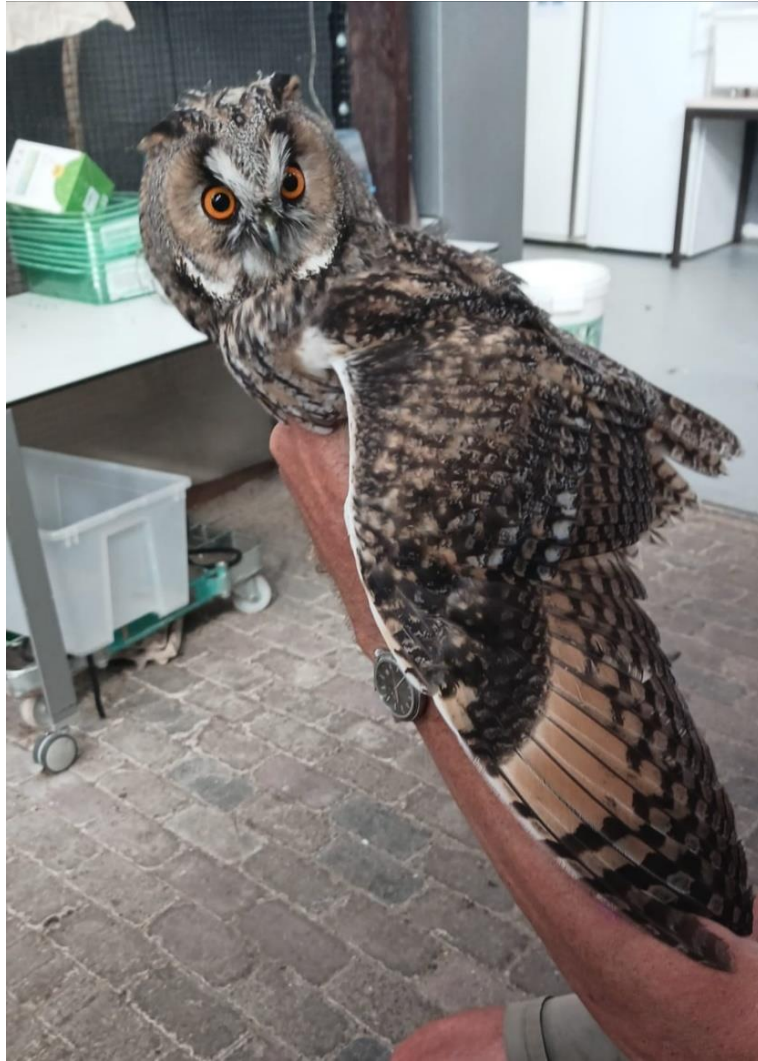
Behalve twee vaste assistenten, voor de administratie en om vogels te bemonsteren o.a. om te laten testen op vogelgriep, heeft Leon, terreinbeheerder voor SBB van de Vooroever, ook Andra Minnema, beheerder in vogelasiel De Bonte Piet, uitgenodigd. Hij ringt zelf al jaren reigers, eenden, meeuwen en roofvogels uit het asiel. Ik was het contact bij steeds wisselende beheerders, die ook steeds anders dachten over het geringd loslaten van asielvogels, al jaren kwijt.

Andra wil juist graag dat de vogels geringd worden en wil, zodra ze een machtiging heeft, zelf gaan ringen. Of ik tot die tijd eens langs wil komen? Zeker!

Veel mensen doen werkzaamheden aan hun huis of in de tuin, ofwel onverschillig of ze daarbij vogelnesten verstoren (hebben we in Medemblik met Huiszwaluwen meegemaakt), of onwetend dat er nesten zitten. En uiteraard komt het voor, dat oplettende mensen merken, dat nestjongen verlaten zijn, omdat een van de voerende oudervogels verongelukt is. Zorgt in het voorjaar zonder twijfel bij alle vogelopvangcentra voor hokken vol met jonge vogels. Bij mijn eerste bezoek aan het asiel, stond ik versteld van de hoeveelheid Merels, Spreeuwen, mezen en mussen die in de opvang zaten.

Maand 2023	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Totaal
Soort									
Wintertaling				1					1
Ransuil					2				2
Koekoek				1					1
Grote bonte specht		3		1					4
Huiszwaluw				23					23
Boerenzwaluw			4	3					7
Pimpelmees		8							8
Koolmees		9	7						16
Baardman		1							1
Spreeuw		4	2		1				7
Merel	11	18	17	15	13	3		3	80
Zanglijster						2	3	1	6
Roodborst			1						1
Heggenmus		1	1						2
Zwarte roodstaart		1							1
Huismus	8	14	3	13			2		40
Witte kwikstaart		1	1						2
Vink							1		1
Pestvogel								1	1
Totaal	19	60	36	57	16	5	6	5	204

Aantallen door mij geringde asielvogels per maand in 2023

Ransuil jong

Aan de Ransuilen zit een bijzonder verhaal vast. Juist had ik een aantal asielvogels losgelaten bij Leemans. Telefoon van Andra: "Kun jij ook Ransuilen ringen? Ze komen van de Polderweg op Wieringen en ik wil ze graag terug hebben waar ze gevonden zijn". Dat is voor mij bekend terrein. Ik kan het vanaf Leemans bijna zien. Terug naar De Bonte Piet, uilen opgehaald, opgegeven adres opgezocht. Maar daar konden ze niet vandaan komen. Nieuw huis met nieuwe tuin zonder bomen, laat staan een oud nest. Aangebeld. Geen gehoor. Tuin ernaast heeft een enorme coniferensingel die ver boven het oude huisje uitsteekt. Ik zie meteen een nest met witte poepsporen. Kan niet missen! Aangebeld. Geen gehoor. Ik kijk om de hoek van het huis, kijkt er een stokoud mannetje over zijn hek naar mij. "Wat moet je"? Ransuilen terugbrengen. Die had de buurman in jouw tuin op de grond gevonden. "Ik moet ze niet! En ze schreeuwen zeker ook nog? Laat de natuur zijn werk maar doen". Hmmm, dat werd niets. In de buurt ook geen alternatieve plek om ze terug te plaatsen dus voor de derde keer deze dag naar het asiel.

De Ransuilen hebben van 27 juni tot 6 september in een vliegkooi gezeten. Het wachten was, totdat de verzorgers op camera konden zien, dat de uilen zelfstandig muizen konden pakken. Toen heb ik ze opgehaald en geringd terug geplaatst op mijn vaste ringplek in de Voorboezem, op zichtafstand van hun geboorteplek en met volledige instemming van de bewoners daar.

Als ervaren vogelringer weet je, wat een Merel minimaal moet wegen om van een goede conditie te kunnen spreken. Zo heb ik het verleden het asiel al eens geadviseerd, jonge Merels niet alleen meelwormen te voeren, maar net als in de natuur, ook regenwormen. Dat scheelde zeker 10% in hun lichaamsgewicht! Zo heb ik een aantal vogels die naar mijn mening nog absoluut niet in goede conditie waren, nu niet geringd en meegenomen.

De Grote bonte spechten, Merels, Zanglijsters, Pimpelmezen en Koolmezen heb ik op mijn vaste ringplekken bij gemaal Leemans in de meest noordelijke punt van het Robbenoordbos, Wieringermeer, of in de nabijgelegen Voorboezem op Wieringen los gelaten. Achterliggende gedachte: als ze het goed overleven, krijg ik er vast een keer eentje in mijn netten en weet het asiel, dat de verzorging goed geweest is.

Inmiddels zijn er 9 Merels tenminste eenmaal terug gevangen, waarvan 1 de oversteek van Leemans naar de Voorboezem gemaakt had, 1,5 km verderop. Eén is een maand na loslaten een paarhonderd meter van de ringplek vers dood langs de weg gevonden. Opvallend is, dat van de Merels die in mei en juni zijn losgelaten, er nog geen enkele terug gevangen is. Ook een Grote bonte specht en 2 Pimpelmezen zijn al weer eens in een net beland.

De meeste Huismussen heb ik in mijn tuin in Medemblik los gelaten, met dezelfde gedachte. Ik zie wel veel ringen, maar heb er nog geen enkele in handen gehad. Huismussen zijn meesters in het ontwijken van een net!

De overige vogels zijn vrijgelaten op een plek, waarvan het idee was, dat ze gemakkelijk zouden aansluiten bij soortgenoten (zwaluwen bij groepen zwaluwen en Spreeuwen bij groepen Spreeuwen) of waar de overlevingskans het grootste leek.

Van 3 Pestvogels in december in Hoorn vlogen 2 zich te pletter tegen glas. Of de Pestvogel die 3 december door de dierenambulance werd opgepikt de laatste overgeblevene was, weet ik niet. Ik heb haar (het was een vrouwtje) op 5 december nabij Medemblik vrijgelaten op een plek met wel bessen en geen ruiten, geringd uiteraard. Voor een vogelringer een Sinterklaas cadeautje!

Pestvogel eerstejaars vrouw

Bijzonderheden en trends

Bijzonder

Een **Grauwe gors** zou zomaar een “eens in je leven” vangst geweest kunnen zijn. Mogelijk zitten de geringde vogel en zijn vriendje eind december nog in de polder; 2 gezien op dezelfde plek waar er vorige winter maximaal 3 zaten. De **Pallas' Boszanger** was mijn tweede, de **Groene specht** de derde. Van **Buizerd** en **Zwarte Roodstaart** vingende we er eerder 4, van **Beflijster** (2) en **Bonte vliegenvanger** (ook 2) in eerdere jaren 7. De **Noordse Goudvink** was de 12de, **Draaihals** al weer enkele jaren geleden de laatste, nu nummer 14, **Bladkoning** de 15de. Mag je dus best bijzonder noemen.

Het was in 2017 voor het laatst, dat we **Gele kwikstaarten** mochten ringen. Nu pakten we er 4 mee op de slaappleats van de zwaluwen. Omdat het met barmsijzen “hollen of stilstaan” is, zijn 2 **Grote** en 1 **Kleine barmsijz** beslist leuk, al heeft de belangrijkste trek dit jaar oostelijk van het IJsselmeer plaatsgevonden. Voor de Grote Barmsijz was de laatste al weer 5 jaar geleden.

Toename

In het **Overzicht** hieronder zijn de vangsten van alle soorten te vergelijken met hun gemiddelde waarden uit de 25 jaren hiervoor.

De **IJsvogel** lijkt zich definitief hersteld te hebben. Na daljaar 2021, vorig jaar 11 en dit jaar 12. De **Cetti's zanger** heeft zich definitief gevestigd: 6 in 24 jaar, vorig jaar 6 erbij en nu weer 5. Je kunt ze inmiddels het hele jaar door horen zingen.

Voor de **Tjiftjaf**, 155, telde alleen 2021 met 167 geringde vogels er meer.

Waar we er vorig jaar niet helemaal uitgehaald hebben wat er in zat (142), wisten we dit jaar 209 **Boerenzwaluwen** op de slaappleats te pakken te krijgen. Langjarig gemiddelde ligt ruim onder 100! Tussen 2004 en 2013 vingende we consequent meer dan 60 **Tuinfluiters** per jaar tot maximaal 80 in 2013. Van de volgende 10 jaren is dit het eerste dat het niveau van toen weer benaderde: 62. Met 10 **Boomkruipers** zit 2023 ongeveer 30% boven het gemiddelde.

Een aantal soorten lijkt weer een beetje op te krabbelen uit een dal: **Blauwborst**, **Rietzanger**, **Braamsluiper**, **Grasmus**, en **Rietgors** werden meer gevangen dan vorig jaar. Uiteraard is het afwachten of dit een trend gaat worden of een toevallige opleving is geweest.

Afname

Van enkele soorten zijn er zelden (**Merel** 136, **Witte kwikstaart** 2) of nooit zo weinig geringd als dit jaar (**Kleine karekiet** 104 en **Fitis** 32). Het maaiwerk (HHNK) en de uitbreiding van de rietstrook (SBB) in de Voorboezem wegen niet op tegen het dichtgroeien (SBB) en het sloopwerk van vegetatie (HHNK, Leemans) waardoor ik veel Kleine karekieten mis. Dat de **Fitis** (Engels: *Willow Warbler*) niet weet te profiteren van het steeds verder uitbreiden van de wilgen in de Voorboezem en de pas sinds de dijkversterking opgekomen strook wilgen en elzen langs de dijk bij Leemans, verbaast me. Voor beide soorten betekent het waarschijnlijk, dat er hier toch een voedselprobleem is of dat er tijdens de trek of de overwintering van alles fout gaat.

Winterkoning en **Heggenmus** blijven ook op een zorgelijk laag niveau: 35 respectievelijk 56. Na afwezigheid in het broedseizoen kwamen er pas in de herfst 15 **Ringmussen** in de netten.

Nachtegaal, Paapje, Sprinkhaanzanger, Grauwe vliegenvanger en Kneu zijn helemaal van het toneel verdwenen.

Overzicht geringde vogels 1998 t/m 2023

Soort	Totaal 1998 - 2022	Gemiddelde 1998 – 2022	2022	2023
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	10			
Wilde eend <i>Anas platyrhynchos</i>	1			
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	1			
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	1			
Sperwer <i>Accipiter nisus</i>	33	1.3		
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	4			1
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	2			
Patrijs <i>Perdix perdix</i>	1			
Fazant <i>Phasianus colchicus</i>	3			
Waterral <i>Rallus aquaticus</i>	6			
Porseleinhoen <i>Porzana porzana</i>	1			
Waterhoen <i>Gallinula chloropus</i>	29	1.2		1
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	6			
Kleine plevier <i>Charadrius dubius</i>	12			
Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	1			
Bokje <i>Lymnocyptes minimus</i>	17			
Watersnip <i>Gallinago gallinago</i>	10			
Houtsnip <i>Scolopax rusticola</i>	12			
Witgat <i>Tringa ochropus</i>	1			
Kokmeeuw <i>Chriococephalus ridibundus</i>	18			
Holenduif <i>Columba oenas</i>	4			
Houtduif <i>C. palumbus</i>	5		1	
Turkse tortel <i>Streptopelia decaocto</i>	26	1.0		
Zomertortel <i>S. turtur</i>	2			
Koekoek <i>Cuculus canorus</i>	5			
Kerkuil <i>Tyto alba</i>	2			
Ransuil <i>Asio otus</i>	1			
IJsvogel <i>Alcedo atthis</i>	173	5.2	11	12
Draaihals <i>Jynx torquilla</i>	13			1
Groene specht <i>Picus viridis</i>	2		1	1
Kleine bonte specht <i>Dryobates minor</i>	1		1	
Middelste bonte specht <i>Dendrocoptes medius</i>	1			
Grote bonte specht <i>Dendrocopos major</i>	166	6.6	9	4
Veldleeuwerik <i>Alauda arvensis</i>	3			
Oeverzwaluw <i>Riparia riparia</i>	63	2.5	18	4
Boerenzwaluw <i>Hirundo rustica</i>	2143	85.7	142	209
Huiszwaluw <i>Delichon urbica</i>	63	2.5		
Boompieper <i>Anthus trivialis</i>	33	1.3		
Graspieper <i>A. pratensis</i>	43	1.8		
Waterpieper <i>A. spinoletta</i>	14			
Gele kwikstaart <i>Motacilla flava</i>	241	9.6		2
Engelse kwikstaart <i>M. flavissima</i>	1			
Grote gele kwikstaart <i>M. cinerea</i>	12			
Witte kwikstaart <i>M. alba</i>	1511	60.4	1	2
Rouwkwikstaart <i>M. yarrellii</i>	21			
Pestvogel <i>Bombicilla garrulus</i>	10			

Soort	Totaal 1998 - 2022	Gemiddelde 1998 – 2022	2022	2023
Winterkoning <i>Troglodites troglodites</i>	1718	68.7	32	35
Heggenmus <i>Prunella modularis</i>	2064	82.6	52	56
Roodborst <i>Erithacus rubecula</i>	4104	164.2	121	151
Nachtegaal <i>Luscinia megarhynchos</i>	87	3.5		
Blauwborst <i>L. svecica (cyanecula)</i>	366	14.6	7	13
Roodsterblauwborst <i>L.s.svecica</i>	1			
Zwarte roodstaart <i>Phoenicurus ochruros</i>	4			1
Gekraagde roodstaart <i>P. phoenicurus</i>	63	2.5	3	5
Paapje <i>Saxicola rubetra</i>	38	1.5		
Roodborsttapuit <i>S. rubicola</i>	142	5.7	6	3
Groenlandse tapuit <i>Oenanthe oenanthe leucorhoa</i>	4			
Beflijster <i>Turdus torquatus</i>	7			2
Merel <i>T. merula</i>	6214	248.6	212	136
Kramsvogel <i>T. pilaris</i>	126	5.0		
Zanglijster <i>T. philomelos</i>	1172	46.9	36	22
Koperwiek <i>T. iliacus</i>	1210	48.4	56	12
Grote lijster <i>T. viscivorus</i>	7			
Cetti's zanger <i>Cettia cetti</i>	12		6	5
Sprinkhaanzanger <i>Locustella naevia</i>	76	3.0		
Snor <i>L. luscinoides</i>	23			1
Rietzanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2166	86.6	61	100
Veldrietzanger <i>A. agricola</i>	2			
Waterrietzanger <i>A. paludicola</i>	3			
Bosrietzanger <i>A. palustris</i>	926	37.0	33	19
Kleine karekiet <i>A. scirpaceus</i>	7477	299.1	137	104
Grote karekiet <i>A. arundinaceus</i>	4			
Spotvogel <i>Hippolais icterina</i>	42	1,7	1	2
Braamsluiper <i>Sylvia curruca</i>	329	13.2	9	12
Grasmus <i>S. communis</i>	831	33.2	7	21
Tuinfluitter <i>S. borin</i>	1272	50.9	46	62
Zwartkop <i>S. atricapilla</i>	6276	251.1	229	198
Fluiter <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2			
Tjiftjaf <i>P. collybita</i>	2277	91.1	108	155
Bruine boszanger <i>P. fuscatus</i>	1			
Bladkoning <i>P.inornatus</i>	14			1
Pallas' Boszanger <i>P. proregulus</i>	1			1
Fitis <i>P. trochilus</i>	3866	154.6	46	32
Hybride Fitis x Tjiftjaf <i>P.collybita x trochilus</i>				1
Goudhaan <i>Regulus regulus</i>	1424	57.0	41	92
Vuurgoudhaan <i>R. ignicapillus</i>	625	25.0	67	42
Grauwe vliegenvanger <i>Muscicapa striata</i>	89	3.6		
Bonte vliegenvanger <i>Ficedula hypoleuca</i>	7		2	2
Baardman <i>Panurus biarmicus</i>	172	6.9		3
Staartmees <i>Aegialos caudatus</i>	839	33.6	33	17
Zwarte mees <i>Periparus ater</i>	449	18.0		
Pimpelmees <i>Cyanistes caeruleus</i>	8104	324.2	302	388
Koolmees <i>Parus major</i>	11426	457.0	409	549
Boomklever <i>Sitta europaea</i>	2			

Soort	Totaal 1998 – 2022	Gemiddelde 1998 - 2022	2022	2023
Boomkruiper <i>Certhia brachydactyla</i>	169	6.8	7	10
Kortsnavelboomkruiper <i>C. familiaris macrodactyla</i>	2		1	
Taigaboomkruiper <i>C.f.familiaris</i>	1			
Grauwe klauwier <i>Lanius collurio</i>	3			
Klapekster <i>L. excubitor</i>	1			
Roodkopklauwier <i>L. senator</i>	1			
Gaai <i>Garrulus glandarius</i>	55	2.2	3	1
Ekster <i>Pica pica</i>	46	1.9		
Kauw <i>Coloeus monedula spermologus</i>	115	4.8		
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	624	25.0	1	1
Huismus <i>Passer domesticus</i>	316	12.6	17	17
Ringmus <i>P. montanus</i>	1029	41.2	1	15
Vink <i>Fringilla coelebs</i>	2399	96.0	129	123
Keep <i>F. montifringilla</i>	126	5.0	5	3
Groenling <i>Chloris chloris</i>	1125	45.0	42	26
Putter <i>Carduelis carduelis</i>	446	17.8	19	23
Sijs <i>Spinus spinus</i>	915	36.6	66	31
Kneu <i>Linaria cannabina</i>	385	15.4	1	
Barmsijs <i>Acanthis flammea / cabaret</i>	28	1.2		
Kleine barsijs <i>A. cabaret</i>	66	2.6		1
Grote barsijs <i>A. flammea</i>	308	12.3		2
Kruisbek <i>Loxia curvirostra</i>	1			
Goudvink <i>Pyrrhula pyrrhula europae</i>	7			
Noordse goudvink <i>P.p. pyrrhula</i>	11			1
Roodmus <i>Carpodacus erythrinus</i>	2			
Appelvink <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	211	8.4	6	8
IJsgors <i>Calcarius lapponicus</i>	1			
GRAUWE GORS <i>Emberiza calandra</i>				1
Geelgors <i>Emberiza citrinella</i>	1			
Rietgors <i>E. schoeniclus</i>	2410	96.4	24	55
Totaal	81.597	3263.9	2585	2800

Jonge Rietzanger

Onze ringen elders terug gemeld

Boerenzwaluw "BT 22806", geringd 20 augustus 2023 als 1 kj, Voorboezem
Gevonden: 24 september 2023 als 1 kj, dood door roofvogel in net, Surhuisterveen, 83 km naar NO!

Winterkoning "AXJ 082", geringd 14 augustus 2021 als 1 kj, Leemans
Gevonden: 11 februari 2023, ring in braakbal Ransuil, Robbenoordbos zuid, 1,8 km

Heggenmus "BT 22221", geringd 07 april 2023 als 2 kj, Leemans
Gevonden: 12 juli 2023, dood, verdronken, Freren (D), halfweg Emmen-Osnabrück, 176 km

Merel "L 558744", geringd 11 oktober 2023 als man 1 kj uit de vogelopvang, los bij Leemans
Gevonden: 08 november 2023, vers dood, verkeersslachtoffer, kleine 200 m van Leemans

Zanglijster "L 558598", geringd 18 februari 2023 als 2 kj, Leemans
Gevonden: 02 maart 2023, dood, verkeer, Hippolytushoeverweg, 3 km

Zwarte Roodstaart "BT 222217", geringd 06 april 2023 als vrouw 2 kj, Leemans
Gecontroleerd: 11 april 2023 als vrouw? 2 kj, Rottumerplaat, 119 km (met de hand gevangen)

Kleine karekiet "BP 09625", geringd 30 juli 2022 als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 07 augustus 2022 als 1 kj, Brecht (B), 177 km

Kleine karekiet "BT 22605", geringd 05 augustus 2023 als 1 kj, CES
Gecontroleerd: 10 augustus 2023 als 1 kj, Castricum, 50 km

Zwartkop "Y 154764", geringd 04 juli 2023 als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 16 september 2023 als vrouw volgroeid, Castricum, 51 km

Zwartkop "Y 059956", geringd 28 juni 2021 als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 09 september 2022 als vrouw volgroeid, Lessines (B), ZW van Brussel, 261 km

Zwartkop "V 467779", geringd **29 juni 2010** als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: **03 september 2010** als man 1 kj, Merelbeke (B), 234 km

Staartmees "ANY 410", geringd 07 maart 2020 als na 1kj, Leemans
Gecontroleerd: 23 september 2023 als volgroeid, Korverskooi Texel, 26 km

Pimpelmees "BT 22968", geringd 22 mei 2023 als pullus, Leemans
Gecontroleerd: 30 september 2023 als 1 kj, Zanddepot Andijk, 26 km

Pimpelmees "BX 08094", geringd 06 oktober 2023 als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 02 december 2023 als 1 kj, Zanddepot, Andijk, 26 km

Koolmees "Y 214267", geringd 09 oktober 2023 als vrouw 1 kj Leemans
Gecontroleerd: 10 oktober 2023 als vrouw 1 kj eendenkooi Stroeërkoog, 4 km

Koolmees "Y 154159", geringd 16 maart 2023 als vrouw 2 kj, Leemans
Gecontroleerd: 04 augustus 2023 als vrouw na 1 kj, Schiermonnikoog, 99 km

Vink "Y 059830", geringd 02 april 2021 als vrouw 2 kj, Leemans
Gevonden: 02 maart 2023, dood tegen glas, Polderweg, 1,9 km

Terugvangsten, elders geringd

Grote bonte specht "Arnhem L 573322". Geringd 04 november 2021 als man 1 kj, Den Hoorn, Texel
Gecontroleerd: 30 maart 2023 als man na 1 kj, Leemans, 19 km

Merel "Helgoland 7886125", geringd 27 maart 2018 als vrouw na 2 kj, Borkum
Gecontroleerd: 21 maart 2023 als vrouw na 2 kj, Leemans, 133 km en nu 7 jaar oud

Rietzanger "BRUSSELS 17611515", geringd 11 augustus 2022 als 1 kj, Nodebais, Namur
Gecontroleerd: 22 april, 6 mei, 24 juni, 7 juli 2023 als man na 1 kj, CES, 240 km

Kleine karekiet "BRUSSELS 16584493", geringd 30 augustus 2020 als 1 kj, Nodebois, Z van Leuven
Gecontroleerd: 29 juni, 10 juli 2023 als man na 1 kj, Leemans, 241 km, eerder 12 juni 2021

Zwartkop "Arnhem BH 62165", geringd 21 augustus 2019 als man 1 kj, Castricum
 Gecontroleerd: 24 april 2023 als man, Leemans, 51 km; eerder april, mei 2020 en april 2021

Zwartkop "BRUSSELS 16778439" geringd 20 september 2020 als man 1 kj, Zemst, N v. Brussel
 Gecontroleerd: 11 augustus 2023 als man na 1 kj, Voorboezem, ook 10 juli 2022, 218 km

Braamsluiper "RADOLFZELL BX 64484", geringd (gegevens nog niet ontvangen)
 Gecontroleerd: 26 april 2023, Leemans

Tijftjaf "Arnhem AKJ 985", geringd 28 maart 2023, Zandvoort (examendag Bram 😊)
 Gecontroleerd: 30 maart 2023 als na 1 kj, Leemans 73 km in 2 dagen

Koolmees "Arnhem BK 49474", geringd (gegevens nog niet ontvangen)
 Gecontroleerd: 18, 20 februari 2023 als man 2 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem BR 76082", geringd 25 december 2022 als vrouw 1 kj, Den Oever
 Gecontroleerd: 08 februari, 6 maart, 21 november 2023 als vrouw 2 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem BR 76083", geringd 25 december 2022 als man 1 kj, Den Oever
 Gecontroleerd: 08, 10, 13 februari 2023 als man 2 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem Y 090432", geringd 13 oktober 2021 als vrouw na 1 kj, Mokkenbank, Laaxum
 Gecontroleerd: 03 maart 2023 als vrouw na 2 kj, Leemans, 28 km

Koolmees "Arnhem BT 04356", geringd 21 september 2022 als 1 kj, Wassenaar
 Gecontroleerd: 15, 17 maart, 01 april 2023 als vrouw 2 kj, Leemans, 100 km; 19/05 broedend in
 nestkast L03, 07/08 weer op voertafel, ook 28/11.

Koolmees "Arnhem BR 76108", geringd 25 mei 2023 als nestjong, eendenkooi Stroeërkoog
 Gecontroleerd: 14 juli 2023 als 1 kj, CES, 3 km

Pimpelmees "Arnhem BK 58294", geringd (gegevens nog niet ontvangen)
 Gecontroleerd: 29 december 2023 als 1 kj, Leemans

Vink "Arnhem Y 131762", geringd 30 september 2022 als vrouw na 1 kj, Lauwersoog
 Gecontroleerd: 18 september 2023 als vrouw na 1 kj (HP rui), Leemans, 94 km

Sijs "London APV 5043", geringd (gegevens nog niet ontvangen)
 Gecontroleerd: 28 november 2023 als vrouw na 1 kj, Leemans

Tijftjaf

Dankwoord

Als gebruikelijk ben ik weer dank verschuldigd aan Staatsbosbeheer, beheereenheid De Kop en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier waarvan ik met vergunningen de terreinen mocht betreden voor het ringonderzoek. Helaas is het er nog steeds niet van gekomen, dat er weer eens onderhoud gepleegd is aan het SBB gedeelte van de Voorboezem. Van HHNK hebben de beschikking gehad over de sleutel van het gemaaltje. Daar is echter eerst wat inrichting nodig om dat als "ringhut" te kunnen gebruiken. Daarnaast is er, voor het eerst (!), persoonlijk contact gelegd tussen de ecooloog van HHNK en ondergetekende. We gaan proberen, afspraken te maken over het achterwege laten van overbodig "onderhoudswerk" om zo de rust en biodiversiteit in de terreinen een kans te geven.

Verder dank ik Maurice Knijnsberg, Bram Laan, Inge Posthuma, Henk Schobben en Nathan Volkers, die op drukke momenten hebben geassisteerd bij het ringwerk.

Voorts dank ik Andra Minnema voor de prettige samenwerking bij het ringen van asielvogels uit De Bonte Piet.

Donaties in natura kwamen van Fred Visscher (opbergtassen voor netten), Els Winters (opbergzakjes voor de vogels), vader Winters (voer en nestkasten) en Wim Kuitems (voer). Laatstgenoemde leverde tevens een aantal fraaie foto's voor dit verslag. Een aantal bezoekers aan de excursie liet een vrijwillige bijdrage aan het ringonderzoek achter. Allen heel hartelijk dank voor jullie bijdrage, in welke vorm dan ook.

Vogeltrekstation (ring-terugmeldingen), Trektellen.nl (statistieken, zoals ook jaartotalen), Natuurvereniging Wierhaven (archiveren Jaarverslagen zodat ze ook voor belangstellenden toegankelijk zijn), waarneming.nl (vastleggen van waarnemingen, ook weer toegankelijk voor een ieder) en de Sovon werkgroep NESTKAST droegen weer bij aan het vastleggen van ringgegevens evenals van de waarnemingen die terloops tijdens het ringen werden gedaan.

*Merel vrouw 1 kj
..... met ringer en fotograaf in spiegelbeeld .....*